

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-344-4-16>

УДК: 33.339.9

САВИЦЬКИЙ Андрій

ВСП «Хмельницький політехнічний фаховий коледж Національного університету «Львівська політехніка»

<https://orcid.org/0000-0002-2265-4270>

ШАРКО Віталій

Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету

<https://orcid.org/0000-0001-5830-8911>

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗМІНА ВЕКТОРІВ ЕКСПОРТНОЇ ОРІЄНТОВАНOSTІ ПІДПРИЄМСТВ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛІЗОВАНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

У статті актуалізовано питання гарантування економічної безпеки підприємств з урахуванням зміни векторів їх експортної орієнтованості, зумовленої тарифними коливаннями у міжнародній торгівлі. Виокремлено ключові макроекономічні та глобальні чинники впливу на внутрішнє середовище і зовнішню кон'юнктуру для українських виробників. Здійснено аналіз поточного стану тарифних трансформацій в наслідки тарифної політики розвинутих країн світу для економічних систем інших країн. Охарактеризовано ситуацію, в якій опинились вітчизняні експортоорієнтовані виробники станом на 2025 р. на основі аналізу показників міжнародної торгівлі (експорт, імпорт, торговельний баланс) України у світовому вимірі, США, Європейським союзом і країнами Азії зокрема. Встановлено і деталізовано можливості, які формуються для українських суб'єктів ЗЕД у напрямі розширення їх експорту. Запропоновано управлінські елементи алгоритму дій підприємства-експортера для гарантування його економічної безпеки за умов змін у тарифній політиці розвинутих країн.

Ключові слова: тарифна політика, економічна безпека, міжнародна торгівля, експорт, імпорт, торговельний баланс, експортоорієнтовані підприємства, управління

SAVITSKYI Andrii

Separate Structural Unit "Khmelnitskyi Polytechnic Professional College by Lviv Polytechnic National University"

SHARKO Vitalii

Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics

ECONOMIC SECURITY AND VECTORS CHANGE OF ENTERPRISES' EXPORT ORIENTATION UNDER THE INFLUENCE OF GLOBALIZED TRANSFORMATIONS OF INTERNATIONAL TRADE

The article updates the issue of ensuring the economic security of enterprises, taking into account the change in the vectors of their export orientation, caused by tariff fluctuations in international trade. The key macroeconomic and global factors of influence on the internal environment and external conditions for Ukrainian producers have been identified. The impact of tariffs changes on country's economic Gross Domestic Product and inflation growth, stability of market structures in international relations has been detailed. Taking into consideration tariffs rates, the current state of tariff transformations and the consequences of the tariff policy of developed countries for the economic systems of other developing countries has been analyzed. The global volumes of production predictions and its fluctuations, especially in Gross Domestic Product account have been presented. Based on the analysis of international trade indicators (exports, imports, trade balance) of Ukraine in the global dimension, USA, European Union and Asian countries in particular, the situation in which Ukrainian export-oriented producers found as of 2025 has been characterized. By the results made with analysis and interpretations, the main opportunities that are being formed for Ukrainian foreign economic activity entities in the direction of expanding their exports have been established and detailed. The most appropriate directions through substitution of supplement in the USA market, making an advantage in industrial chains, strengthening positions in food exports, usage of intermediary potential in global trade flows, creating a cluster specializations of export products focused on specific market segments have been interpreted. On the basis of defining groups of indicators, responsible parties and instrumentation for making adoptive positions, the management elements of algorithm of actions to insure economic security of exporting enterprise of Ukraine under conditions of changes in the tariff policy of developed countries have been proposed and systematized.

Keywords: tariff policy, economic security, international trade, export, import, trade balance, export-oriented enterprises, management

Стаття надійшла до редакції / Received 29.06.2025

Прийнята до друку / Accepted 27.07.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах глобальної економіки та нестабільності, яка спричинена змінами в тарифній політиці окремих розвинутих держав по відношенню до діючих та потенційних зовнішньоторговельних партнерів, для вітчизняних експортоорієнтованих підприємств, ставатиме складніше втримувати стійкість експортних позицій та набутий потенціал, адже виникає значна кількість чинників макроекономічних ризиків, що в значній мірі можуть вплинути на обсяг вартості зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), обмежити прибутки та в кінцевому рахунку зменшити рівень економічної безпеки. Для українських експортерів, вирішення цих проблемних питань є запорукою впевненості до подальшого виживання і розвитку, адже під

тиском тарифних викликів глобалізованих ринків, вони повинні зміцнити свою нішу в системі світогосподарських зв'язків, сформувати нові конкурентні переваги та моделі адаптації, як стратегічно, так і тактично. Через те, на сьогодні, не виникає сумнівів в актуальності дослідження зазначеної тематики та розробки нових підходів до управління ЗЕД експортоорієнтованих підприємств.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Основні проблеми, які пов'язані із дослідженням впливу тарифної політики країн на діяльності окремого підприємства, результативність його експортних операцій, економічну безпеку та налагодження зовнішньоторговельних зв'язків у процесі інтеграції України до ЄС знайшли відображення в роботах таких вчених, дослідників та економістів, як: Вараксіна О. В., Побіденна В. Б., Гребеник Р. О. [1], Дашко І. М. [2], Eugster J., Jaumotte F., MacDonald M., Piazza R. [5], Кривов'язюк І., Вахович І., Камінська І., Дорош В. [8], Kumar A. [9]. Проте, не вирішеними частинами загальної проблеми для досліджуються, у статті залишаються: визначення та деталізація нових елементів управління ЗЕД, які б гарантували економічну безпеку для експортоорієнтованих підприємств країн, що перебувають у фінансовій та макроекономічній залежності від глобальних змін, зумовлених тарифною політикою розвинутих держав.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є встановлення управлінських елементів алгоритму дій підприємства-експортера для гарантування його економічної безпеки, переорієнтації ринків збуту та формування конкурентоспроможної ніші в системі світогосподарських зв'язків за умов змін глобальної тарифної політики розвинутих країн світу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

На сьогодні, протекціоністська політика розвинутих країн світу, а зокрема США, здійснює суттєвий вплив на стабільність міжнародної торгівлі. Це спричиняє послаблення зовнішньоекономічних зв'язків між суб'єктами господарювання в світовому масштабі. Українські експортоорієнтовані підприємства не є винятком активної дії коливань, що відбуваються у міжнародних торговельних відносинах та фіксуються статистичними показниками, оскільки запровадження кількісних обмежень і відповідне зростання витрат на здійснення ЗЕД, створюють загрозу для їх подальшої економічної стабільності. У поєднанні з умовами воєнного стану, це формує додаткові виклики для управлінських елементів виробничих систем та вказує на посилену необхідність перегляду ринкових орієнтирів, адаптації запланованих бізнес-процесів та розробки нових стратегічних підходів до розвитку у майбутніх періодах функціонування.

У цьому контексті доцільно виокремити ключові макроекономічні та глобальні чинники, здатні істотно вплинути як на внутрішнє економічне середовище, так і на зовнішню кон'юнктуру для українських виробників.

1. *Вплив тарифних змін на ВВП і інфляцію.* Зростання вартості імпорту готової продукції, сировини та комплектуючих до США призводить до порушення ланцюгів постачання та зменшує економічну вигоду виконання зовнішньоекономічних контрактів для експортерів. У свою чергу, це стимулює суб'єктів ЗЕД до пошуку нових ринків збуту, адже зниження обсягів замовлень по причині збільшення транспортних витрат, спричиняє скорочення виробництва та негативно відображається на темпах ВВП загалом. Для країн із менш розвинутою економікою, зокрема України, така динаміка набуває негативних тенденцій через поглиблену залежність від зовнішніх ринків. Підвищення курсу валют, зменшення попиту на вітчизняну продукцію та, як наслідок, зростання інфляції й безробіття стають реальними загрозами для національної економіки та економічної безпеки експортоорієнтованих підприємств.

У подальшій перспективі, такі процеси можуть призвести не лише до прискорення темпу інфляції, але й до зростання рівня безробіття. І вже сьогодні, під час аналізу динаміки ключових показників міжнародної торгівлі, можемо спостерігати активізацію цих негативних тенденцій, які особливо помітні в контексті товарних груп, що є критично важливі для української економіки. Через те, станом на квітень 2025 року, за умов дії антидемпінгової політики США та у відповідь на запроваджені санкції з боку Китаю, Ірану та РФ, на європейському ринку зафіксовано зростання цін на сталь – в межах 490 дол. за тону. В той час, не дивлячись на значне подорожчання, глобальний попит на цей продукт залишився стабільним та свідчить про те, що ринок адаптувався до нової ситуації, пов'язаної із підвищення ціни. Також, спостерігається підвищення вартості залізної руди – в межах 530 дол. за тону.

Іншими стратегічно важливими експортними пропозиціями для України є культури аграрної промисловості, зокрема пшениця та кукурудза. У зв'язку із низькими світовими запасами на ці види продукції, у порівнянні з останнім кварталом 2024 року, ціни на них демонструють зростання – в межах 230 дол. за тону пшениці та 210 дол. за тону кукурудзи. Крім того, упродовж останніх шести місяців зросли й ціни на соняшникову олію, які наразі становлять близько 320 дол. за тону [4, с. 4–6; 12, с. 2–4].

2. *Зміна торговельних потоків і дестабілізація ринкових структур у міжнародному середовищі.* Зміни у тарифній політиці, як правило, супроводжуються переорієнтацією глобальних торговельних потоків, оскільки країни прагнуть уникнути валютних втрат, зумовлених підвищенням митних ставок. Як наслідок,

виникають торговельні війни, які спричиняють високий рівень волатильності для бізнес-процесів на мікроекономічному рівні. В таких умовах суб'єкти господарювання стикаються з труднощами в стратегічному плануванні, а діючі зовнішньоторговельні контракти потрапляють у зону ризику невиконання або втрати актуальності.

Так, у березні–квітні 2025 року нова адміністрація США анонсувала запровадження низки захисних тарифів, спрямованих на підтримку національного виробника, у діапазоні від 10% до 50%. Ці заходи супроводжувалися зустрічною реакцією зі сторони їх основних торговельних партнерів, а особливо тих, які були одними з найбільш активних експортерів продукції в США. Найвищі частки негативного сальдо у зовнішній торгівлі США у 2024 р. становлять імпорتنі поставки з таких країн як: Мексика – 15,2%, Китай – 13,8%, Канада – 12,6%, Німеччина – 4,9%, Японія – 4,5%, В'єтнам – 4,2%, Республіка Корея – 4%, Ірландія – 3,1%, Індія – 2,7%, Італія – 2,3%, Великобританія – 2,1%, Тайланд – 2%.

Попри тимчасове призупинення дії більшості нових ставок на 90 днів (при цьому на більшість товарів продовжує діяти мито у розмірі 10%), у відносинах із Китаєм було запроваджено послідовне збільшення мит: спочатку до 34%, а згодом додатково ще на 125% (загалом становить 145%). І станом на травень 2025 року – зазначені мита все ще переглядаються.

Подібна ескалація тарифного тиску потенційно матиме негативний вплив як на економіку США, так і на глобальну економічну систему. Зокрема, станом на кінець IV кварталу 2024 року торговельне сальдо США зафіксовано на рівні –1 294 793 613 млрд. дол. США, і в умовах загострення торговельних суперечок цей розрив, ймовірно, буде лише зростати. Для внутрішнього ринку США це означитиме зростання дефіциту імпорتنих товарів, які раніше обкладалися пільговим митом (наприклад, 2%), а для світової економіки – утворення надлишків продукції, втрату ринків збуту і, як наслідок, зниження прибутків країн-експортерів.

За прогнозами економістів, обсяг світового експорту до США може скоротитися в середньому на 30%, при цьому зниження з боку ЄС та Індії може становити до 35%, а з Китаю – навіть до 100% для окремих категорій товарів. Втрата південно-азійських поставок істотно вплине на ВВП відповідних країн [3, с. 29–31; 6, с. 3–6; 7].

Виходячи з цього, для розуміння ситуації, в якій опинилися вітчизняні експортери, необхідно проаналізувати показники міжнародної торгівлі України упродовж останніх років (2021–2024 рр.) (рис. 1). Станом на показники останнього року виділимо наступне:

- у випадку постачання вітчизняної продукції на ринки ЄС зафіксована позитивна динаміка експортних операцій (темп зростання: 131,19%), спадна – на ринки країн Азії (54,37%); проте, не дивлячись на це, загальна частка торгівлі з країнами Азії у світовому вимірі становить – 26,46% та підкреслює стратегічну значущість, для розвитку українського експорту в даному регіоні;

- щодо поставок в Україну, слід відмітити значну залежність від імпорتنих товарів, матеріалів, сировини і комплектуючих з-за кордону, про що свідчить зростаюча динаміка темпів зростання: у світовому масштабі – 129,74%, ЄС – 153,67%, Азія – 159,93%;

- у випадку безпосередньо торгівлі з США, показники експорту та імпорту характеризують спадними тенденціями – 88,24% та 89,41% відповідно;

- щодо платіжного балансу, спостерігаємо негативне сальдо зовнішньої торгівлі з ЄС (– 1997594 тис. дол.) та країнами Азії (–15489429 тис. дол.), в той час коли з США цей показник є позитивним (453119 тис. дол.).

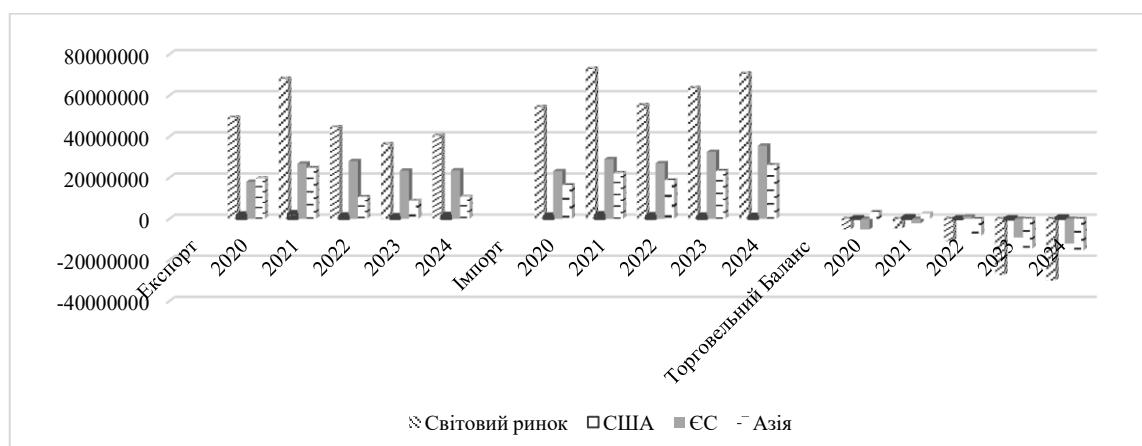

Рис. 1 Динаміка показників міжнародної торгівлі України упродовж 2021–2024 рр., тис. дол.*

*складено автором на основі: [7]

Беручи до уваги вище викладене та аналіз рис. 1 зокрема, на нашу думку, для українських вітчизняних виробників відкривається ряд можливостей, які стосуються подальших перспектив розширення вітчизняного експорту. Ми вважаємо, що за умов трансформації глобальної тарифної політики, передбачається декілька

напрямів, за якими, вже на сьогодні, суб'єкти ЗЕД можуть отримати вигоди і тим самим створити впевнене середовище для стимулювання своєї економічної безпеки. Такими напрямами є:

1. Напрямок 1: Заміщення постачальників на ринку США вітчизняним експортом та стабілізація макроекономічного середовища.

З огляду на те, що торговельний дефіцит США сягнув –1,294,793,613 тис. дол., становить близько 4% від ВВП країни та переважно створюється за рахунок імпорتنних поставок з Китаю, Мексики, В'єтнаму і країни ЄС, введення обмежувальних мит значно ускладнить постачання товарів із цих держав. Це створює можливості для українських виробників, які можуть запропонувати конкурентну продукцію навіть за умов 10% мита. Залучення до довгострокових контрактів з великими обсягами постачання дозволить реалізувати ефект масштабу та в результаті сприяти зростанню українського ВВП, створенню нових робочих місць, збільшенню податкових надходжень до бюджету, коригування інфляційних процесів, підвищенню прибутковості підприємств.

2. Напрямок 2: Вибіркова дія тарифів та потенціал у промислових ланцюгах.

Зважаючи на те, що імпортна структура США зосереджена навколо автомобілів, електроніки, комп'ютерної техніки, фармацевтики й комплектуючих, а також беручи до уваги ланцюговий характер часткового виробництва цих товарів, цілком імовірно, що в разі відновлення дії мит після завершення 90-денного пільгового періоду, обмеження стосуватимуться переважно окремих компонентів. Відповідно, це підвищить вартість виробничих процесів у країнах з високим ступенем інтеграції в глобальні виробничі ланцюги, зменшуючи рентабельність. Україна ж, маючи гнучкі виробничі потужності, може запропонувати альтернативу в межах окремих етапів цих ланцюгів за конкурентними цінами.

3. Напрямок 3: Посилення позицій у продовольчому експорті.

До початку торговельних суперечок значну частину ринку США в сегменті продовольства займали постачальники з Азії, які переважно були сконцентровані на поставках зернових, соняшникової олії, меду, продукти переробки фруктів та інших сільськогосподарських продуктів і добрив. Однак через введення мит і обмежень, імпорт з цих країн втрачає цінову привабливість. Через те, за умови, що українські продукти будуть оподатковуватись лише за десяти-відсотковим митним навантаженням, вони можуть отримати суттєву конкурентну перевагу. Це відкриває нові ніші для вітчизняної агропродукції на ринку США, а значить і підписання подальших зовнішньоторговельних договорів, збільшення обсягів пропозиції, отримання валютної виручки та збільшення прибутковості галузі.

4. Напрямок 4: Використання посередницького потенціалу України у глобальних торговельних потоках.

Зважаючи на порівняно нижчі митні ставки, які застосовуються до української продукції, іноземні компанії з країн, що зазнають підвищеного тарифного тиску, можуть розглядати Україну як стратегічний посередницький центр для організації реекспортних операцій. Такий підхід створює нові бізнес-можливості для українських підприємств, зокрема в частині адміністрування ЗЕД підприємств як на мікроекономічному, так і інституційному рівнях, логістиці та управління контрактами зобов'язаннями в межах подальшої європейської інтеграції. В свою чергу, це може стати основою для залучення додаткових інвестицій, розвитку інфраструктури та підвищення ролі України як міжнародного торговельного партнера. В межах інтеграційних процесів до ЄС, така модель ЗЕД є особливо перспективною не тільки у співпраці з європейським ринком, а також з країнами Азії американською регіону (переважно з Китаєм, Індією, Канадою та Мексикою). Подібна стратегія дозволяє не лише диверсифікувати експортні потоки, а й поглибити ділову співпрацю на міждержавному рівні.

5. Напрямок 5: Створення кластерних спеціалізацій експортної продукції, орієнтованої на конкретні сегменти ринків.

Якщо вітчизняна експортна продукція матиме конкурентну перевагу у вартісній категорії постачання на основі меншої ставки мит у порівнянні з іншими країнами, окремі підприємства, відповідно до своїх фінансових і продуктивних можливостей, ціленаправлено, зможуть перейти на формування вибіркової спеціалізації на конкретних сегментах ринків, тих держав, де це є вигідно. В такому разі, експорторієнтовані підприємства, повинні більш детально підійти до планування усіх виробничих процесів продукції, які адаптуватимуться на специфічні вимоги якості, відповідний рівень доходу споживачів і еластичність їх попиту. Як наслідок, для таких економічних систем, доцільно об'єднуватись у кластери, які напрацьовуватимуть вузькопрофільний експортний потенціал. Окремі з них, будуть сконцентровані на певних регіонах країн і містах, інші – вузьких локаціях та збутових мережах. Як результат, це дасть змогу не тільки поглибити інтеграцію українського експорту на ринках з високими бар'єрами вступу, а і створити ті виробничі програми, на які вітчизняні виробники можуть покладатись у фінансовому плануванні. Проте, за цим підходом, проблемним питанням залишається відсутність чітко визначеної підтримки зі сторони вітчизняних державних структур, оскільки для таких виробників, необхідно започаткувати ряд вигідних умов розвитку, що полягатимуть у: субсидюванні бізнес-процесів, виділенні грантів, зменшенні податкового навантаження, сприянні полегшення процедури оформлення документів і обміну ними з органами влади, всеосяжній цифровізації господарських операцій, створенні безперешкодних каналів зв'язку між суб'єктами ЗЕД та митницею.

Які ж види продукції, в більшій мірі за наведеними підходами, можуть стабілізувати макроекономічне середовище України та залишаються в пріоритеті в 2025 р. для експорту? Як показує статистика, у 2024 році зберігається стрімке зростання серед експорту зерна (+20%), залізної руди (+89,8 %), сталі (+23 %) та медикаментів (+7,3%) [7]. На нашу думку, якщо ситуація подальших тарифних трансформацій посилюється або пропонується до перегляду з похідною негативною тенденцією, а також, за умовно низьких або незмінних цін, для експорту зазначених видів продукції можна буде очікувати позитивні тенденції до зростання.

З урахуванням встановлених тенденцій та факторів впливу, на рис. 2, представлено управлінські елементи алгоритму дій підприємства-експортера для гарантування його економічної безпеки за умов змін, спричинених у тарифній політиці розвинутих країн світу.

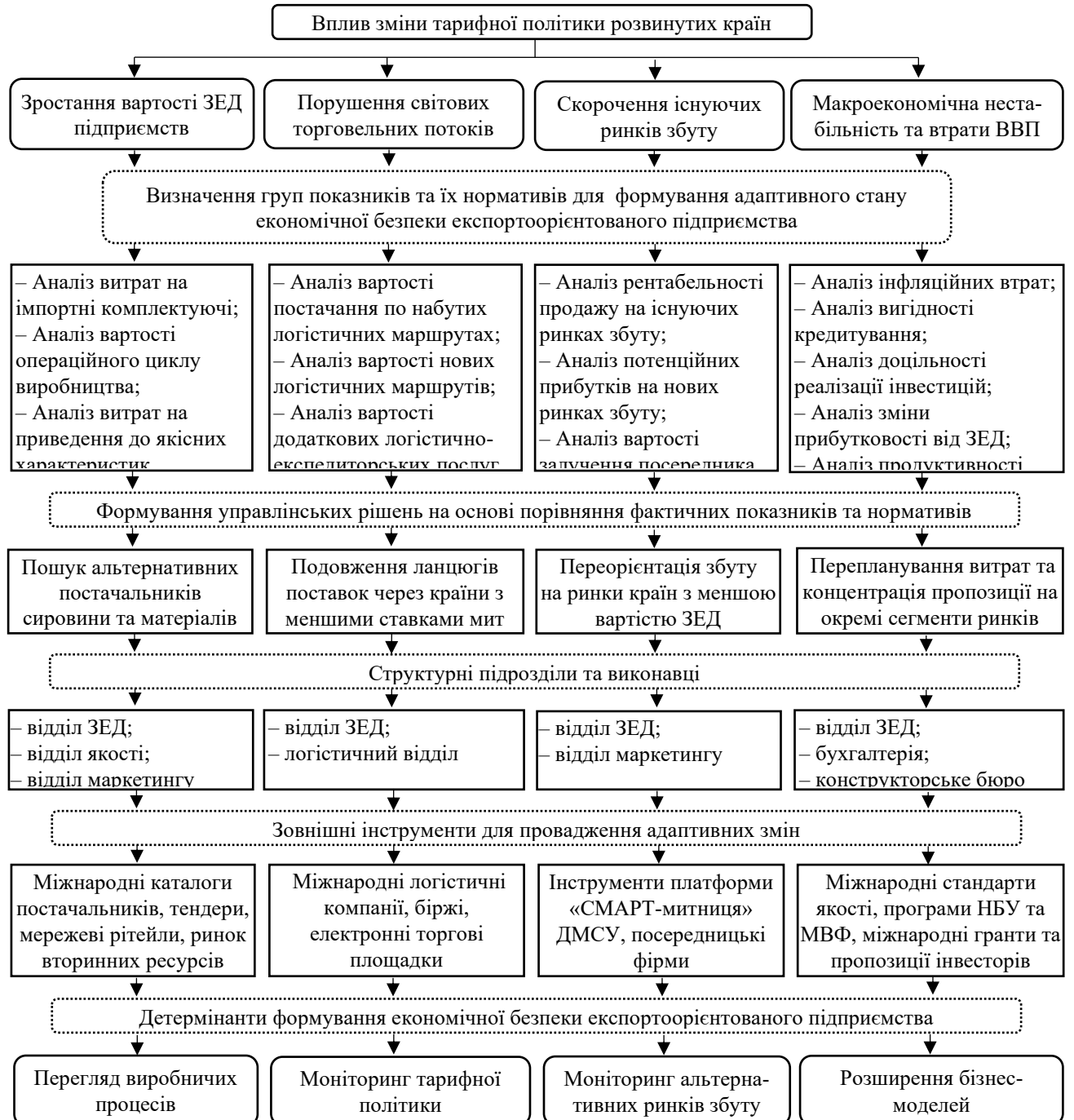

Рис. 1 Управлінські елементи алгоритму дій підприємства-експортера для гарантування його економічної безпеки за умов змін у тарифній політиці розвинутих країн*

* запропоновано та згруповано авторами

Виходячи з пропозицій рис. 2, зазначимо, що на сьогодні, для експортоорієнтованих українських підприємств, стає очевидною потреба у впровадженні ряду суттєвих адаптаційних змін всередині їх

операційної діяльності. Найважливішими з тих, що можуть гарантувати економічну безпеку за умов трансформації у глобальній тарифній політиці та досягненні мінімізації економічних втрат є наступні:

- провадження системного перегляду виробничих процесів, що опирається на деталізований аналіз витрат на імпорتنі комплектуючі та експортне виробництво зокрема;
- постійний моніторинг тарифної політики тих країн, через які формуються логістичні маршрути постачання, визначається найбільш вигідна вартість транспортних витрат і створюється база для їх гнучкості;
- моніторинг альтернативних ринків збуту на основі вибору меншої вартості організації ЗЕД;
- удосконалення та розширення існуючих бізнес моделей експортно-імпортних операцій, орієнтованих на передбаченні ризиків, взаємозамінності та комплементарності, що розширює можливості діагностики, аналізу та прийняття управлінських рішень.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, успішність подальшої ЗЕД українських підприємств, значною мірою буде залежати від динаміки тарифної політики розвинених країн та запровадження взаємних митних обмежень, які впливають на експортно-імпортні операції. В умовах воєнного стану та посилення глобальної економічної нестабільності, Україна змушена враховувати зростаючу залежність національної економіки від коливань валютних курсів, інвестиційної активності, змін у цінній політиці та світовому балансі попиту і пропозиції. У цьому контексті особливого значення набуває перегляд наявних стратегій міжнародної торгівлі, з орієнтацією на ті ринкові сегменти, де витрати на виробництво експортної продукції відповідно до теорії відносних переваг будуть економічно виправданими. Перспективним напрямом для українських експортоорієнтованих підприємств є розширення співпраці з партнерами країн ЄС, а також переорієнтація на азійські ринки, які вирізняються широким спектром споживчих запитів та різноманітним цінновим категоріям. Для гарантування поточного і подальшого стану економічної безпеки підприємств, важливо зосередитись на адаптації управлінських підходів, заснованих на провадженні ретельного аналізу та моніторингу показників, які діагностують можливість нижчої вартості окремих етапів виробництва та збуту експортної продукції. В цьому випадку, для керівництва підприємств доцільно удосконалити і розширити існуючі бізнес-моделі експортно-імпортних операцій за зразком комплементарного підходу, орієнтованого на різні описи взаємодії елементів досягнення кінцевого результату, факторів впливу і рівнів формування рентабельності.

Література

1. Вараксина О. В., Побіденна В. Б., Гребеник Р. О. Управління ризиками в контексті економічної безпеки підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2998/2918> (дата звернення : 25.04.2025)
2. Дашко І. М. Зasadничі імперативи формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 1(259). С. 72–80. URL : https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/01/2.23._topic_-Iryna-M.-Dashko-72-80.pdf (дата звернення : 25.04.2025)
3. Інфляційний звіт Національного банку України : квітень 2025 р. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q2.pdf?v=13 (дата звернення : 28.04.2025)
4. Макроекономічний та монетарний огляд, квітень 2025 р. *Департамент монетарної політики та економічного аналізу Національного банку України*. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MMR_2025-04.pdf?v=13 (дата звернення : 25.04.2025)
5. Eugster J., Jaumotte F., MacDonald M., Piazza R. The Effect of Tariffs in Global Value Chains. *International Monetary Fund*. February, 2022. № WP/22/40. URL : <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2022/02/25/The-Effect-of-Tariffs-in-Global-Value-Chains-513172> (дата звернення : 25.04.2025)
6. Global Financial Stability Report: Steadying the Course: Uncertainty, Artificial Intelligence, and Financial Stability. *International Monetary Fund*. October, 2024. URL : https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2025/04/22/global-financial-stability-report-april-2025?cid=ca-com-compd-pubs_belt (дата звернення : 25.04.2025)
7. International Trade Centre's Trade Map : Trade statistics for international business development. Monthly, quarterly and yearly trade data. Import & export values, volumes, growth rates, market shares, etc. URL : <https://www.trademap.org/Index.aspx> (дата звернення : 17.04.2025)
8. Kryvovyznyuk I., Vakhovych I., Kaminska I., Dorosh V. Managerial Innovations in Methodology of Solving Export-Import Activity Problems and Ensuring International Corporations Business Excellence. *QUALITY – Access to Success*. 2020. № 21(178). С. 50–55. URL : https://www.researchgate.net/publication/341358100_Managerial_Innovations_in_Methodology_of_Solving_Export-Import_Activity_Problems_and_Ensuring_International_Corporations_Business_Excellence (дата звернення : 25.04.2025)

9. Kumar A. Impact of Global Trade Tariffs on Emerging Markets. *Siddhanta's International Journal of Multidisciplinary Research*. 2025. № 1(1). С. 60–74. URL : <https://siddhantainternationalpublication.org/index.php/sijmr/article/view/18> (дата звернення : 25.04.2025)
10. World Economic Outlook: A Critical Juncture amid Policy Shifts. *International Monetary Fund*. April, 2025. URL : https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2025/04/22/world-economic-outlook-april-2025?cid=ca-com-compd-pubs_belt (дата звернення : 25.04.2025)

References

1. Varaksina O. V., Pobidenna V. B., Hrebenyk R. O. (2023). Upravlinnia ryzykamy v konteksti ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Risk management in The Context of Enterprise's Economic Security]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 56. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2998/2918> (Accessed : 25.04.2025) [in Ukrainian].
2. Dashko I. M. (2023). Zasadnychi imperatyvy formuvannia stratehii zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva [Fundamental Imperatives of Forming a Strategy for Ensuring the Financial and Economic Security of the Enterprise]. *Aktualni problemy ekonomiky*. № 1(259). Pp. 72–80. URL : https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/01/2.23._topic_-Iryna-M.-Dashko-72-80.pdf (Accessed : 25.04.2025) [in Ukrainian].
3. Inflatsiynyi zvit Natsionalnoho banku Ukrainy : kviten 2025 r. [Inflation Report of National Bank of Ukraine, April 2025]. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2025-Q2.pdf?v=13 (Accessed : 28.04.2025) [in Ukrainian].
4. Makroekonomichniy ta monetarniy ohliad, kviten 2025 r. [Macroeconomic and Monetary Review, April 2025]. *Departament monetarnoi polityky ta ekonomichnoho analizu Natsionalnoho banku Ukrainy*. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MMR_2025-04.pdf?v=13 (Accessed : 25.04.2025) [in Ukrainian].
5. Eugster J., Jaumotte F., MacDonald M., Piazza R. The Effect of Tariffs in Global Value Chains. *International Monetary Fund*. February, 2022. № WP/22/40. URL : <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2022/02/25/The-Effect-of-Tariffs-in-Global-Value-Chains-513172> (Accessed : 25.04.2025) [in English].
6. Global Financial Stability Report: Steadying the Course: Uncertainty, Artificial Intelligence, and Financial Stability. *International Monetary Fund*. October, 2024. URL : https://www.imf.org/en/Publications/GFSR/Issues/2025/04/22/global-financial-stability-report-april-2025?cid=ca-com-compd-pubs_belt (дата звернення : 25.04.2025) [in English].
7. International Trade Centres Trade Map : Trade statistics for international business development. Monthly, quarterly and yearly trade data. Import & export values, volumes, growth rates, market shares, etc. URL : <https://www.trademap.org/Index.aspx> (Accessed : 17.04.2025) [in English].
8. Kryvovyzyuk I., Vakhovych I., Kaminska I., Dorosh V. (2020). Managerial Innovations in Methodology of Solving Export-Import Activity Problems and Ensuring International Corporations Business Excellence. *QUALITY – Access to Success*. № 21(178). Pp. 50–55. URL : https://www.researchgate.net/publication/341358100_Managerial_Innovations_in_Methodology_of_Solving_Export-Import_Activity_Problems_and_Ensuring_International_Corporations_Business_Excellence (Accessed : 25.04.2025) [in English].
9. Kumar A. (2025). Impact of Global Trade Tariffs on Emerging Markets. *Siddhanta's International Journal of Multidisciplinary Research*. № 1(1). Pp. 60–74. URL : <https://siddhantainternationalpublication.org/index.php/sijmr/article/view/18> (Accessed : 25.04.2025) [in English].
10. World Economic Outlook: A Critical Juncture amid Policy Shifts. *International Monetary Fund*. April, 2025. URL : https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2025/04/22/world-economic-outlook-april-2025?cid=ca-com-compd-pubs_belt (Accessed : 25.04.2025) [in English].